

بسم الله الرحمن الرحيم

(دإسلام لنده بيزندنه)

الحمد لله رب العالمين، والصلاة والسلام على إمام المرسلين نبينا محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين.

أما بعد: دإسلام معنى داده حي يه كلکه کواهي کول حي دالله تعالى حخه برته بل هيحوک به حقه دعبادت لايق نشته، او محمد -صلى الله عليه وسلم- دالله تعالى استاذي او بيغمبر دي. داسي کواهي حي يه زره باور او تصديق، يه ربه إقرار، او يه أندامونو ددي کواهي يه مقتضى عمل وکري.

دإسلام دغه معنى دایمان يه شيرو أركانوا باندي باور، او ده إسلام يه ينحه أركانو باندي عمل، او يه دغه أركانوا کسي دإحسان يه کولو سره سرته رسيږي.

*إسلام دالله (جل جلاله) هغه آخري دين دي کوم حي ئي يه خيل آخري بيغمبر محمد ﷺ باندي راليرلي دي.

*إسلام هغه سייحلي دين دي حي الله (جل جلاله) يرته لدي

له هيح حا حخه بل دين نه قبلوي، او الله (جل جلاله) دا
سييحلې دين دير اُسان كړحولي دي هيح سختيا او مشقت وړيكي
نه شته، الله (جل جلاله) ددي دين به منونكو (مسلمانانو) هغه حه
ندي واجب كړي حي دوي ئي توان نه لري.

*إسلام هغه دين دي حي بنياد ئي دالله (جل جلاله) يه
وحدانيت (يووالي) ايسودل شوي دي، سكاره نسه او شعار ئي
رشتيا ويل دي، دار ومدار ئي يه عدل او إنصاف دي، يه حق
ولار دي، او روح ئي نرمي او مهرباني ده.

*إسلام هغه مقدس لوي دين دي حي خلکو ته دهغي کارونو
لارسوونه کوي حي د دووي ددنيا او آخرت کته وړيكي وي، او
دهغه کارونو نه ئي داروي او ويروي حي ددوي دين او دنيا ته حيان
رسوي.

*إسلام هغه دين دي حي يدي سره الله (جل جلاله) دخلکو
خراب عقائد او أخلاق إصلاح کرل، او هم ئي ورله ددنيا او
آخرت زندکي برابره کړه، او يدي اسلام سره ئي هغه بدبينه او
جلا جلا زرونو او بيلو بيلو خواهشاتو تر مينح جورست او يووالي

راوست، او د باطل دتیارکوو نه ئي خلاص کرل، حق طرف ته ئي بلنه ورکړه، او سمې لپارې ته ئي برابر کرل.

***إسلام** هغه مضبوط دين دي حي يه خيلو ټولو اخبارو او احكامو كي نهايت رشتوني او محكم دي ، يه حه حي ئي خبر ورکړي دي هغه ټول رشتيا او حق دي، فيصلې ئي يه عدل او إنصاف کړي دي، خوا دغه خبر ورکول يا فيصلې کول يه صحيح عقائدو پوري اړه لري، يا يه نیکو أعمالو پوري، يا يه خائسته اخلاقو پوري، او يا يه لوړو آدابو پوري اړه لري.

***دإسلام دپیغام هدف دلاندني أمورو عملي کول دي:**

1-خلکو باندي دهغوي خپل رب (پرورش کونکي) او خالق (پیدا کونکي) پیرندل، حي دالله (جل جلاله) هغه خائسته نمونه وپیرني حي هغي کي ورسره همنامي نه شته، او دهغه لور او اوچت صفتونه وپیرني حي هغي کي ورسره بل مقابل نه شته، او دهغه هغه دحکمت نه دك کارونه وپیرني حي يه هغي کي ورسره شریک او برخه دار نه شته، او دا وه پیرني حي یواحي همدغه الله (جل جلاله) دعبادت مستحق دي حي يه عبادت کي بل اندول نه

لري.

2- خلکو ته يواحي ديو الله (جل جلاله) -حي بل برخه دار نه لري- دعبادت بلنه ورکول، دهغه حه يه يوره کولو او عملي کولو سره حي الله (جل جلاله) يه خيل کتاب، او دپيغمبر ﷺ يه سنتو کي ددوي لپاره دين کرحولي دي، خوا هغه يه نيکو کارونو باندي أمر کول وي، او يا د بدو کارونو حخه منع کول وي، يه کوم کي حي ددوي ددنيا او آخرت نيکبختي او کاميابي وي.

3- خلکو ته ددوي دمړک حخه روسته ددوي دحال او حاي دورتک يادونه کول، او دهغه حه يادونه کول حي دوي ورسره يه خيلو قبرونو کي، او دقبرونو حخه ديورته کيدو يه وخت کي، او دحساب يه وخت کي مخامخ کيري، او ددوي دورتک دحاي يه باره کي يادونه ورکول حي ددوي دخيلو عملونو مطابق يا به جنت وي او يابه د دوزخ آور وي ، که عملونه ئي خه وي جزاء او بدله به ئي سه وي، او که عملونه ئي بد وي نو جزاء او بدله به ئي بده وي.

*دإسلام مُهم او ضروري قواعد يه لاندني تڪو ڪي خلاصه

ڪولاي شو:

أول: دإيمان بناوي (أركان):

(إيمان شيربناوي (أركان) لري):

*دإيمان لمري بنا(رڪن): يه الله (جل جلاله) باندي إيمان

لرل.

يه الله (جل جلاله) باندي إيمان لرل لاندني أمورو ته مشتمل دي:
أ-دالله (جل جلاله) يه ربوبيت باندي إيمان لرل، يعني دا يوره
باور ڪول حي يالونڪي ييداڪوونڪي، اختيار مند، دمخلوقاتو دتولو
ڪارونو نظام حلوونڪي، او يه تول عالم ڪي تصرف ڪوونڪي
يواحي يو الله (جل جلاله) دي.

ب-دالله (جل جلاله) يه ألوهيت باندي إيمان لرل، يعني دا يوره
باور ڪول حي يواحي الله (جل جلاله) يه حقه سره معبود او
دعبادت لايق دي، او دالله (جل جلاله) ححه يرته نور تول
معبودان باطل او يه ناحقه دي.

ج-دالله (جل جلاله) يه نومونو او صفتونو باندي إيمان لرل،

يعني يه دي باندي يوره باور كول حي الله (جل جلاله) لره
خائسته نومونه، او دكمال والا اوحت صفتونه دي، لكه حرنكه
حي ئي يه قران كريم او أحاديثو كي ذكر شوي دي.

**دایمان دوهمه بنا(ركن): دالله (جل جلاله) يه ملائكو
(پريشتو) باندي ایمان لرل:**

ملائك دالله (جل جلاله) عزتمند بندكان دي، الله (جل جلاله)
بيدا كړي دي، او هغوي يواحي ديو الله (جل جلاله) عبادت
كوونكي او دهغه دحكم تابعدار دي. او هغوي لره الله (جل
جلاله) يه جلا جلا كارونو مكلف كړي دي، او حيني ددغه
ملائكو حخه جه يه بيلو بيلو كارونو مكلف دي:

***جبريل** (عليه السلام) حي دالله (جل جلاله) له طرفه يه وحي
راورلو مكلف دي يه هغه جاباندي حي دالله (جل جلاله) خوسه
وي حي هغوي أنبياء او ييغمبران دي.

***بل ميكائيل** (عليه السلام) حي يه بارانونو او بوتو شنه كولو
باندي مكلف دي.

***بل إسرافيل** (عليه السلام) دي حي دشيلي يه يوكولو باندي

مكلف دي، يوه شيلي به د مخلوقاتو دمره كولو په وخت كي وهي
او بله شيلي به د دوباره روندي كولو په وخت كي.

*بل ملك الموت (عليه السلام) دي حي دمرك په وخت كي
دروحونو په قبض كولو باندي مكلف دي.

د ايمان دريمه بنا (ركن): دالله (جل جلاله) په كتابونو باندي
ايمان لرل:

الله (جل جلاله) په خپلو پيغمبرانو كتابونه راليري دي كوم كي
حي د بندكانو لپاره لارسونه، او خير خواهي، او كاميابي ده. او
مونر ته ددعه كتابونو ححه لاندني كتابونه معلوم دي:

1-تورات: كوم حي الله (جل جلاله) په موسى (عليه السلام)
راليري دي، اودا د بني اسرائيلو په كتابونو كي غت كتاب دي.

2-انجيل: كوم حي الله (جل جلاله) په عيسى (عليه السلام)
راليري دي.

3-زبور: كوم حي الله (جل جلاله) داود (عليه السلام) ته وركي
ؤ.

4-د ابراهيم (عليه السلام) صحيفي.

5-قرآن کریم: دا هغه لوي کتاب دي حي الله (جل جلاله) يه خيل آخري ييغمبر محمد ﷺ باندي راليرلي دي، يدي سره الله (جل جلاله) مخکي تول کتابونه منسوخ او ختم کره، او ددي کتاب (قرآن کریم) ساتنه ئي خيل حان ته وسيارله ددي لياره حي دا قرآن کریم دقيامت دورحي يوري يه تول مخلوق باندي حجت اودليل ياتي شي.

د ایمان حلورمه بنا(رکن): دالله (جل جلاله) يه ييغمبران
ایمان لرل:

الله (جل جلاله) خيلو بندکانو ته ييغمبران راليرلي دي، حي اولني رسول(ييغمبر) نوح (عليه السلام) دي، او آخري رسول محمد ﷺ دي، او تول ييغمبران دعيسي (عليه السلام) حي دمريم (عليها السلام) حوي دي، او دعزير (عليه السلام) يه شموليت دوي تول بشر يعني بنيادمان دي، او دالله (جل جلاله) مخلوق دي، الله (جل جلاله) دوي ته دخيل ربوبيت دخصوصيتونو حخه هيچ نه ؤو ورکري، بلکه هغوي دنورو بندکانو يه شانتنه بندکان ؤو، الله (جل جلاله) يه رسالت (وحي ليرلو) باندي مشرف او

عزتمند ڪري ۽. او الله (جل جلاله) دمحمد ﷺ يه راليلو سره
ديغمبري سلسله ختمه ڪره، الله (جل جلاله) محمد ﷺ ٽولو
خلڪو ته ييغمبر راو ليره، دهغه نه روسته بل ييغمبر نه شته.

د إيمان ينحمه بنا (رکن): دآخرت يه روح باندي إيمان لرل:

دآخرت روح حي دقيامت روح ده، هغه روح ده حي دهغي نه
روسته بله روح نه شته، يدغه روح به الله (جل جلاله) ٽول خلڪ
دقبرونو حخه روندې راپورته ڪوي، دهميشه زندڪي لياره يا
دنعمتونو به ڪور ڪي حي جنت دي، او ياد دردناڪ عذاب يه ڪور
ڪي حي دوزخ دي.

دقيامت يه روح باندي دإيمان لرلو معنی داده حي يه هغه حه باندي
حي دمرك حخه روسته ورسره مخامخ ڪيري ڪلڪ باور او تصديق
وڪري، لکه يه قبر ڪي سوال او جواب، يا يه قبر ڪي نعمتونه، يا يه
قبر ڪي عذاب.

او هم يه هغه حه باور وڪري حي دقبر حخه روسته ورسره مخامخ
ڪيري لکه دقبرونو نه راپورته ڪيدل، او دحشر ميدان ته غونديدل، او
هلهه حساب او ڪتاب ڪيدل، او بيا يا جنت ته تلل او يا دوزخ ته.

د ایمان شیرمه بنا (رکن): یه تقدیر باندي ایمان لرل:

یه تقدیر باندي دایمان لرلو معنی داده حی یدی خبره یوره باور او تصدیق وکړي حی الله (جل جلاله) تول کائنات -یعنی هغه حه حی کیدونکي دي- اندازه کړي دي، او تول مخلوقات ئي دخیل مخکني علم او دخیل حکمت دغوستني مطابق پیداکړي دي، له دي کبله تول کائنات او مخلوقات الله (جل جلاله) ته یه خیل اُزلي علم سره معلوم دي، او دهغه سره یه لوح محفوظ کي لیکلي دي، او الله (جل جلاله) ددي تولو کائناتو پیداکول غوستل، نو تول ئي پیداکړل، هیح شي هم ددي مخلوقاتو او کائناتو نه کیداي نه شي مکر دالله (جل جلاله) یه اراده او کرنه او پیدائش سره به کیري.

دوهم: داسلام بناوي (أركان):

داسلام اساس او بنیاد یه ینحه بناؤو (أركان) باندي دي، یو انسان تر هغه یوري یه رشتیا مسلمان نه شي کیداي ترحو حی ئي یه دغه أركانو ایمان نه وي راوري، او یه صحیح توکه ئي نه وي آداء کړي، هغه أركان دادی:

د اسلام لمري بنا(رکن): کلمه شهادت ویل (لا إله إلاّ الله

محمد رسول الله).

یه رشتیا سره ددی کلمی کواهی وړکول داسلام کلي (کونجی) او هغه بنیاد دي حي اسلام يري ولار دي.

*د (لا إله إلا الله) معنی داده حي: نه شته لایق او مستحق دعبادت یه حقه سره یرته دالله (جل جلاله) حخه بل هیحوک، یواحي یو الله (جل جلاله) یه حقه سره دعبادت لایق دي، او نور تول هغه حه حي یرته دالله (جل جلاله) حخه دهغي عبادت کیدائي شي باطل او به ناحقه دي. (دإله) معنی (معبود) یعنی دعبادت مستحق.

*او د(محمد رسول الله) معنی داده حي: دمحمد ﷺ یه تولو خبرو او ویناو باندي یوره تصدیق او باور کول، او دهغه دتولو حکمونو —یه کومو ئي حي امر کري دي— تابعداري کول، او دهغه حه نه حان ساتل دکوم حخه ئي حي منع او رتنه کړیده، او دالله (جل جلاله) عبادت یواحي یه هغه طریقه کول حي محمد ﷺ يري راتک کري دي او هغه ئي دین کرحولي.

د اسلام وهمه بنا (رکن): لمونح کول:

الله (جل جلاله) يه شيه او ورح كي ينحه وخته ينحه لمونخونه
فرض كړيدي، ددي لياره حي بندكان ددي لمونخونو يه كولو سره
يو خو دالله (جل جلاله) حق ادا كړي، او بل دالله (جل جلاله)
دنعمتونو شكر ادا كړي.

او هم دا لمونخونه دمسلمان بنده او دهغه درب يه مينح كي
قوي رابطه او ترون دي، يه لمانحه كي دالله سره يتي يتي خبري
كوي، دهغه نه غوستني كوي.

او بل ئي ددي لياره دا لمونخونه فرض كړي دي حي مسلمان
بنده لره دهر ناوره او ناروا كارونو حخه منع كړي.

أو الله (جل جلاله) يه لمانحه باندي ددين خير، دایمان صحيح
والي، او يه دنيا او آخرت كي دالله تعالى ثوابونه مرتب كړي دي،
او هم يه لمانحه سره بنده ته هغه بدني او نفسي راحت حاصليري
كوم حي ده لره يه دنيا او آخرت كي دخوشحالي سبب كړحي.

د اسلام دریمه بنا (رکن): زکات ورکول:

زکات یو صدقه ده چې هر کال به ئې هغه حوک ورکوي چې پري واجب شي، او دابه مستحقو کسانو ته چې فقیران او مسکینان او ښور هغه کسان چې دزکات ورکول ورته جائز دي ورکوي.

زکات په هغه غریب سري واجب ندي چې دهغه مال او شتمني دزکات نصاب ته نه وي رسیدلي، بلکه الله (جل جلاله) زکات په شتمنو او مالدارانو باندي واجب کړي دي، ددي لپاره چې ددوي دین او اسلام ورباندي پوره او مکمل شي، ددوي په أحوالو او أخلاقو کي إصلاح او زیادت حاصل شي، ددوي او ددوي دمالونو ححه أفتونه او مصیبتونه بح کړي، او دوي د کناهونو ححه پاک کړي.

او هم ددي لپاره چې شتمن او مالداران دخپلو بي وحله او غریبو خلکو سره مرسته او خپکښه وکړي، او نور رنک رنک دخپکښي کارونه ورباندي تر سره کړي. او دا زکات -ددغه فائدو سره سره- دهغه مال په نسبت چې الله (جل جلاله) شتمنو او

مالدارو ته ورکړي دي، دیره لره برخه او حصه ده.

د اسلام حلورمه بنا (رکن): روره نیول:

درمضان المبارک دمیاشتي —حي دقمري میاشتو په حساب نهمه میاشت ده— روره نیول، یدی میاشت کي تول مسلمانان په کده سره دورحي دسبا ختلو نه تر لمر دوییدو یوري خیل تول اصلی شهوتونه او خواهشات: خوراک، حساک، او کوروالي یوره کول یریدی. الله (جل جلاله) ورته ددي په بدل کي دخیلي بسني او مهرباني له لوري ددوي دین او ایمان یوره کوي، کناهونه ورته بخي، او درجي ورته بلندوي، او ددي نه علاوه ورته ددنیا او آخرت هغه لوي خیر او نعمتونه ورکوي کوم حي الله (جل جلاله) دروري په نیولو سره ترلي دي.

د اسلام ینحمة بنا (رکن): حج کول:

حج: په خاص وقت کي دبیت الله (کعبی شریفی) دورتک قصد او اراده کول، دالله (جل جلاله) دیاره دیو خاص عبادت دأدا کولو په خاطر، لکه حرنکه حي دهغي وضاحت دإسلام به دین کي شویدی.

حج الله (جل جلاله) يه عمر کي يو حل يه توان لرونکو باندي
فرض کړيدي.

***يه حج** کي مسلمانان دزمکي يه هغه غوره برخه کي
—حي مکه شريفه ده— راتوليري، ديو رب عبادت کوي، او يو
رنک جامي (احرامونه) اجوي، دمشر او کشر، شتمن او بي وحله،
سبين او تور تر مينح هيح تويير نه وي، تول يو شان دحج تاکلي
مراسم ادا کوي، حي ددغه مراسمو نه لوي او غت مراسم: دعرفات
يه ميدان کسي ودریدل، دکعبي شرفي نه
—حي دمسلمانانو قبله ده— طواف کول، دصفا او مروه ترمينح
مندي وهل دي.

او يه حج کي نوري ديري زياتي ديني او دنيوي کتي دي حي
دهغي شميرل او راکيړول ممکن ندي.

دریم: إحسان کول:

إحسان دي ته وائي: حي دایمان او اسلام يه رنا کي ته دالله
(جل جلاله) داسي عبادت وکري لکه حي ته الله (جل جلاله) لره
ويښي، که ته الله (جل جلاله) لره نه ويښي نو هغه خو تا ويښي. معنی

داحي ته يه زره کي دا راوي حي ته دالله (جل جلاله) يه وړاندي ولاړ
ئې او دهغه عبادت کوي. او دغه عبادت به دپیغمبر ﷺ دستو
مطابق کوي، او مخالفت به ئې نه کوي. او ټول هغه حه جه مخکي
بیان شول دغي ته دإسلام دین ویلي شي.

***سکاره او معلومه خبره ده** حي اسلام دمسمانانو إنفرادي او
اجتماعي زندگی یه هغه طریقه منظمه او ترتیب کړي ده حي
دهغوي ددنیا او آخرت نیکبختي او کامیابي وړیکي ده، له دي
کبله الله (جل جلاله) دمسلمانانو لپاره نکاح (واده) یه شرعي
طریقه حلال او جائز کړي دي او ټینکار ئې یري کړي دي، او
زنا، لواطت، او نور ټول ناوړه او دفحاشي کارونه ئې حرام کړي
دي. صله رحمي -خیلولي- او یه بي وحله او بیجاره خلکو باندي
مهرباني او دهغوي یالنه ئې واجب کړیده. همدارنکه هر خائسته
او سه أخلاق کول ئې واجب کړي، او ټینکار ئې یري کړي دي،
او هر رنک بد او بیکاره أخلاق ئې حرام کړي او دارنه ئې تري
ورکړي ده.

***همدارنکه اسلام ددي خبري خیال او لحاظ هم ساتلي دي**

حي ټول خلك ددين اسلام په عملي كولو، او دنورو خلكو دحقونو په خيال ساتلو كي يو شان ندي، بلكه تويير لري، لدي كبله الله (جل جلاله) حيني ويرونكي او منع كونكي سزاكاني دحيني هغه تيريو په مقابل كي مقرر كړيدي كوم حي دالله (جل جلاله) دحق يوري اړه لري، لكه دمرتد كيدلو (خيل دين پريځودلو) سزا، دزنا كولو سزا، دشراب حسلو سزا، او دارنكه دنورو بدو او ناوړه كارنو سزاكاني.

*لكه **حرنكه حي اسلام** يو حاي نوري ويرونكي او منعه كونكي سزاكاني دټولو هغو تيريو په مقابل كي مقرر كړي دي كوم حي دخلكو په حقونو باندي تر سره كيږي، لكه دهغوي په وينو او مالونو او ابرو باندي تيري كول.

د دغي سزاكانو حيني دا دي: دبي حقه وړني سزا، دغلا كولو سزا، په ياك دامنه خلكو او سحو باندي دبد نامي لكولو سزا، بي حقه ديو جا وهلو، او يا ورته تكليف رسولو، او يا دجا بي حقه مال اخستلو سزاكاني.

دغه ټولي ذكر شوي سزاكاني داسي سزاكاني دي حي هره سزا

دخیل جرم سره یه غیر دکمي او زیاتي نه مناسب او برابره ده.

دارنگه اسلام درعیت علاقه او رابطه دهغوي دحاکمانو او امیرانو سره منظمه کړي او یه حوکات کي ئي بنده کړیده.

یه رعیت ئي دهغوي دامیرانو او حاکمانو تابعداري یه هغه کارونو کي واجب کړي ده کوم کي حي ناروا او دالله (جل جلاله) دحکم خلاف نه وي. او هم ئي یه رعیت باندي دخیلو امیرانو او حاکمانو یه خلاف یاحون او بغاوت حرام کړيدي، حکه حی ددغه ناروا یاحون او بغاوت یه وحه دیر زیات عام او خاص فسادونه راپیدا کړي.

*** او یه آخر کي دا ویلي شو حی:** یواحي داسلام دین دي حی دبنده او دهغه درب یه مینح کي، او دإنسان او دهغه دتولني یه مینح کي یه تولو أرخونو دزندکي کي دتینکي او صحیح علاقي او رابطي جوړولو او نیك عمل کولو ضامن دي. هیح کوم دخیر کار نه شته —خوا هغه أخلاقو یوري آرہ لري، یا معاملاتو یوري— مکر اسلام خلکو ته دهغي سودنه کړیده، او دهغي یه کولو ئي تینکار کړي دي، او دهر بد او ناروا کارونو —خوا هغه أخلاقو یوري آرہ لري یا معاملاتو

يوري- حخه ئي خلك دارولي دي او دهغي دكولو حخه ئي منع
كړيدي.

داتول هر حه حي ذكر شول يدي سكاره دلالت كوي حي دإسلام
دين يه خيلو تولو أرخونو كي كامل او خائسته دين دي.

د ((التعريف الموجز بالإسلام)) يه يشتو ربه كي ترجمه بائي ته ورسیده

والحمد لله رب العالمين

ربارن: أبو عمر سيد حبيب بن أحمد المدني الأفغاني

المدينة الطيبة، السبت 1423/3/23هـ
